

winter 2013

PsittaScene

EXTRA BIJLAGE BENELUX

Van de voorzitter

We hebben deze PsittaScene gewijd aan de papegaai van Afrika en ons werk ze te leren kennen en te beschermen. Om ons vermogen te vergroten in dit gebied, ben ik blij een nieuw lid van onze staf te verwelkomen. Jarenlang heeft Dr. Rowan Martin indruk gemaakt met zijn wetenschappelijke, academische en organisatorische vaardigheden. Hij staat nu ten dienste van de World Parrot Trust als manager van ons Afrikaanse beschermingsprogramma, een geweldige vooruitgang voor ons voortdurende werk in Afrika. Rowan heeft een belangrijke rol gespeeld in het coördineren van een terugblik op de status van onderzoek en bescherming van papegaaien in Afrika en Madagaskar (artikel pag.5) Hij was tevens aanwezig bij een historische workshop die hij pasgeleden heeft gehouden in Monrovia, Liberia. Deze workshop bracht vooraanstaande vertegenwoordigers samen uit een aantal landen met het gemeenschappelijke doel voor het versterken van de capaciteit op controle en wetgeving van internationale handel in Afrikaanse grijze roodstaarten en Timneh papegaaien. Deelnemers van de regering, NGO's en academici presenteerden de bevindingen van proefstudies van onderzoeksmethodes, trends in populaties en patronen van legale en illegale handel. Hoewel er duidelijke tegenstellingen waren, waren nationale afgevaardigden uit Liberia, Ivoorkust, Sierra Leone, Democratische Republiek Kongo en Kameroen aan het eind van de workshop al begonnen met taken op te stellen voor nationaal management plannen: identificatie, voorrang geven aan en verantwoordelijkheden aanwijzen om de belangrijkste projecten uit te voeren. De workshop werd georganiseerd door BirdLife International uit naam van het secretariaat van CITES.

Grijze roodstaarten en Timneh papegaaien komen regelmatig voor in discussies over Afrikaanse papegaaien. Ze zijn een icoon over de hele wereld en meer onder druk thuis. We zijn vereerd verhalen te delen van sommige belangrijke personen die werken aan het beschermen van hun toekomst. We vertellen over een groep grijze roodstaarten over hun vrijlating na hun lange reis terug naar de vrijheid. We belichten de druk die deze papegaaien ondergaan en over de weinig bekendstaande Timneh papegaai. We brengen jullie ook het laatste nieuws over de Kaapse papegaai in Zuid-Afrika en we introduceren jullie in het fascinerende leven van wildlife activist Ofir Drori, een held op de bres voor bescherming en welzijn.

Tenslotte bedanken we jullie voor je steun waardoor dit werk wordt mogelijk gemaakt. Beste wenden voor een prettige vakantie.

Alison Hales, voorzitter

De papegaaien van Afrika

Door Rowan Martin

Wat we weten, wat we niet weten, en waarom het van belang is

Kennis van de status van populaties en de bedreigingen die ze ondergaan is essentieel voor effectieve bescherming. Maar vaak is de informatie die beleidsmakers nodig hebben simpelweg niet aanwezig of als het er wel is, is het niet direct voorhanden. Ter erkenning hiervan zette de Parrot Researcher's Groep of International Ornithologist's Union (pagina 7) het proces in gang voor het herzien van de toestand van onderzoek en bescherming van papegaaien van de wereld; schetsen wat er bekend is, identificeren van de bestaande kritische bekende gaten en de nadruk leggen op gebieden van belang om te beschermen. Hier is

een samenvatting van kansen en mogelijkheden die bestaat om papegaaien in Afrika en Madagaskar en omliggende eilanden te beschermen.

Afrika. Alleen door het woord te zeggen komen beelden naar boven van een kolossaal wildlife en dichte oerlandschappen. Olifanten die nonchalant door eindeloze savannen dwalen. Chimpansees die handig door antieke jungles zweven. Schoenbekooievaarders die onhandig door de moerassen waden. Maar als je beter kijkt naar deze beelden kun je misschien ook een groep Meyer's papegaaien zien zitten een ebbenhoutboom of een grijze roodstaart fluitend vanuit de top van een palm. Papegaaien zijn een essentieel onderdeel van vele Afrikaanse landschappen en zonder hen zou het plaatje verre van compleet zijn.

Maar deze sprookjesfiguur is slechts één deel van het continent. Afrika ontwikkelt zich snel.

Economieën en populaties nemen een geweldige vlucht en daardoor neemt de vraag naar voedselbronnen enorm toe.

Habitats verdwijnen of worden in toenemende mate gedegradeerd en niet meer in staat de papegaaienpopulaties te steunen zoals voorheen. Grote aantallen papegaaien geogst voor de dierenhandel hebben populaties ergens anders diep geraakt. Met deze veranderingen komen er kansen, maar ook mogelijkheden voor bescherming van papegaaien. Bewustzijn van de breekbaarheid van de ecosystemen is aan het toenemen, net zoals de informatie om daartoe geëigende acties te ondernemen.

De papegaaien van Afrika en Madagaskar behoren tot vijf soorten *Agapornis*, *Coracopsis*, *Poicephalus*, *Psittacus* en *Psittacula*, waarvan de eerste vier inheems zijn – en nergens anders voorkomen op aarde. Deels is het hun uniek zijn waardoor Afrikaanse papegaaien zo belangrijk zijn. Afhankelijk van het boek wat je leest bevatten deze soorten tussen de 23 en 26 genus. In zekere mate geeft dit de onzekerheid weer hoe weinig we nog weten over papegaaien op het continent en hoe langzaam deze vogels hun mysteries hebben prijs gegeven.

Het gebrek aan informatie over de Afrikaanse papegaaien kan als een verrassing komen gezien hoe algemeen bekend sommige soorten in gevangenschap zijn. Afrikaanse grijze roodstaarten, Senegal parkieten en verschillende agapornissen zijn de meest populaire vogels van alle gezelschapsdieren, totnogtoe is er van sommige van deze soorten nog geen enkele veldstudie voor gedaan. Recentelijke inspanningen om dit gebrek aan te pakken, zijn begonnen met invullen van sommige gaten, maar er blijft nog heel veel te doen. De laatste tientallen jaren of zo is er een enorme toename van veldstudies van Afrikaanse papegaaien, met projecten die zich richten op Nyasa agapornis *Agapornis lilianae* in Malawi, Zwartwang agapornis *Agapornis nigrigenis* in Zambia, Rüppel's papegaai *Poicephalus rueppellii* in Namibië, Meyer's papegaai *P. meyeri* in Botswana, grijze roodstaarten *Psittacus erithacus* in Kameroen, Bruinnek papegaai *P. fuscicollis fuscicollis*, Swahili papegaai *P. fuscicollis suahelicus*, Kaapse papegaai *Poicephalus robustus* en rozekop agapornis *Agapornis roseicollis* in Zuid Afrika. We weten nu veel meer over de ecologie van deze papegaaien, met informatie over de nestgewoontes, diëten, samenkomstgedrag en stemgeluiden. Het meeste werk is verricht door het Centre for African Parrot Conservation in Zuid Afrika. Ondanks deze vorderingen is er een sterke geografische ongelijkheid in onderzoekprestaties, waarbij populaties buiten het zuiden van Afrika weinig aandacht krijgen.

Taxonomie is een belangrijk middel voor bescherming. Prioriteiten worden vaak bepaald voor een soort door zijn herkomst. Werk van kortgeleden heeft het idee gesteund dat grijze roodstaarten en Timneh papegaaien twee verschillende soorten zijn – met belangrijke bescherminggevolgtrekkingen. Timneh's beperken zich tot gefragmenteerd laaglandbos in een handjevol staten van West Afrika, hebben tot op heden weinig onderzoek en beschermingsaandacht gekregen. Hun opnieuw gerealiseerde status heeft gediend tot het belichten van de dreigingen die deze overgebleven populaties ondergaan zowel als de verschillen met hun meer wijdverspreide neven. Er is ook werk aan de winkel om de genetische verschillen op te lossen of er genetische verschillen bestaan tussen de Kaapse papegaai en hun bruinnek en Swahili neven kunnen worden aangemerkt als een afzonderlijke soort. (pag.20). Er blijven een hoop vragen onbeantwoord en verder onderzoek, met gebruikmaking van de nieuwste genetische technieken, zal een paar verrassingen opleveren – en hopelijk een paar debatten op lange termijn vaststellen.

De ontwikkeling van vogel "atlassen" voor een aantal landen heeft tevens waardevolle informatie voortgebracht over verspreiding van verscheidene soorten. Vogelatlas projecten doen een systematische benadering voor het beschrijven van soortenverspreiding door gebieden te verdelen in een raster en stellen daarbij de aanwezigheid of afwezigheid in verschillende gebieden vast. Zulke informatie kan ongelooflijk waardevol zijn, het verschaffen van richtlijnen voor huidige distributie van soorten, uitgangspunten voor de

bereikbaarheid van veranderingen en redenen waarop de bestuurders de verspreiding van soorten onderzoeken. Atlasdata bestaan op dit moment in een of andere vorm voor 21 van de 48 sub-Sahara staten en verscheidene aanvullende projecten zijn in de maak waaronder Tanzania, Ghana en Angola. Weldra zal er wat distributiedata voor bijna alle landen van Zuid en Oost Afrika. Ondanks deze vorderingen blijven er enorme gaten in onze kennis – met name het overgrote deel van centraal en West Afrika. Bovendien is de meeste atlasdata meer dan 10 jaar oud en nog veel meer 20 jaar. Als resultaat is de schatting om de huidige verspreiding van populaties te bereiken beperkt, hoewel het wel grote mogelijkheden schept voor het bereiken van trends op termijn.

Verspreidingsgegevens kunnen vaak misleidend zijn, vooral als ze op ruime schaal zijn gedaan. Een verandering in intensiteit van een boom vol met papegaaien naar een eenzame enkeling is niet altijd een verandering in verspreiding –als nog steeds één vogel in dat raster valt wordt hij toch ingekleurd. De laatste tientallen jaren hebben de beste statistici zelfs een betere methode ontwikkeld om intensiteit te schatten. Intensiteit kan dan gebruikt worden met kennis van verspreiding om het aantal te schatten. Ondanks vorderingen in methoden en technologie blijft de biologie van de papegaaien het maken van schattingen van intensiteit uiterst moeilijk.

De factor hierbij is dat veel gebieden waar papegaaien leven er een gebrek aan infrastructuur is en andere beperkingen van toegang en de schaal van betrouwbare populatieschattingen blijkt steeds meer onverkrijgbaar.

Greep krijgen op relatieve verspreiding is iets makkelijker. Door herhaalde onderzoeken op hetzelfde niveau kan het mogelijk zijn uit te vinden of de populaties toenemen of afnemen. Zulke informatie is belangrijk voor de kennis of populaties mogelijk bedreigd worden of voor onderzoek voor succesvolle beschermingsinitiatieven. Onderzoekprogramma's bestaan op dit moment alleen voor een paar Afrikaanse papegaaien, waaronder de Kaapse papegaai in Zuid Afrika, Kleine Vasapapegaai *Coracopsis nigra* in de Seychellen en grijze roodstaarten in Kenia en er is een dringende noodzaak voor effectief onderzoek van populaties ergens anders.

Bij gebrek aan deze gegevens (vaker wel dan niet in Afrika) kunnen we soms ruwe alternatieven gebruiken om een idee te krijgen wat er met de populaties gebeurt. Observaties van groepsgrootte, aantallen en rustplaatsen, of simpelweg de regelmaat van ze zien kan een indicatie geven van de status van populaties en hoe deze zijn veranderd. Deze soort informatie is soms moeilijk aan te komen – verborgen in stoffige boekdelen; oude veldgidsen, rapporten van ontdekkingsreizigers, regeringsrapporten – en de mogelijkheid om subtiele veranderingen te ontdekken zijn beperkt. Toch kan het in sommige gevallen op termijn indicaties van trends geven en waardevol zijn als besluitmakers geen andere gegevens hebben.

Het lot van grijze roodstaarten in Ghana geeft een waardevol voorbeeld: oude regeringsrapporten beschrijven rustplaatsen van 2.000-3.000 vogels; begin jaren 90 rapporteren onderzoeken 700-1.200; vijf jaar geleden meldden veldornithologen in het gebied van een groep van meer dan 30 als buitengewoon groot. Er zijn sindsdien geen grotere groepen meer gemeld die deze aantallen benaderen. De vergelijking van zulk soort informatie kan belangrijk zijn voor het opsporen van problemen.

Hoewel het begrijpen van de status van populaties belangrijk is voor het vaststellen waar acties nodig zijn, moeten we ook de bedreigingen weten en hoe we ze het beste kunnen aanpakken. Onderzoek dat bescherming op deze manier informeert is hachelijk maar kan ook kostbaar zijn, tijdrovend en bij tijd en wijle enorm uitdagend. Een balans vinden tussen het leiden van meer onderzoek en actie ondernemen voordat het te laat is, is één van de grootste uitdagingen die beschermers ondergaan.

Onzekerheid en actie

Er is een duidelijke noodzaak om meer te ontdekken over het continent papegaaien. Sommige soorten, zoals de Niam-niam papegaai *Poicephalus crassus* en de Zwartkraag papegaaien *Agapornis swindernianus* zijn bijna onbekend en onze kennis van verspreiding zijn niet meer dan losjes getekende cirkels op een kaart. Voor andere zoals de Senegal papegaai *Poicephalus senegalus* en Fischeri *Agapornis fischeri*, sommige van de meeste verhandelde soorten, bestaat eigenlijk geen populatiegegevens. De niet benijdbare taak om uit te zoeken op welk niveau van vangen toelaatbaar mag zijn, kan verkiesbaar zijn boven giswerk.

Voor andere soorten weten we genoeg om bezorgd te zijn. Meer onderzoek zou hand in hand gaan met beschermingsacties om mogelijke bedreigingen aan te pakken. De Geelmasker papegaaien *Poicephalus flavifrons* komen bijvoorbeeld alleen maar voor in de overgebleven stukjes Afrikaanse bergbossen in Ethiopië. Acties om de voortdurende ontbossing van hun habitat aan te pakken, zou moeten worden

uitgevoerd door onderzoek naar de gelimiteerde populaties en hun huidige verspreiding. Door middel van meer onderzoek en monitoren zullen beschermingsacties worden verfijnd en verbeterd, het wachten op alle antwoorden kan betekenen dat we te laat zijn.

Het goede nieuws is dat het beschermingsgeluk omgekeerd kan worden. In 2007 werd de Echoparkiet *Psittacula eques*, één van de meest bedreigde vogel ter wereld, uit de lijst van kritische bedreigde soorten verwijderd (de hoogste categorie die bestaat op de IUCN Rode lijst). Dertig jaren geleden waren er nog een handjevol wilde paren over, maar tegenwoordig worden populaties bij honderden geteld. Dit succesverhaal was het resultaat van gedegen beschermingsacties vergezeld van systematisch onderzoek.

Meer recent is de ontdekking van PBFV een reden tot zorg maar dezelfde benadering heeft gezorgd voor een begrip van het virus, de behandeling en de dreiging die er vanuit gaat met belangrijke lessen voor bescherming ergens anders.

Afrika is een gevarieerd continent en het aanpakken van de dreigingen van de daar gehuisveste papegaaien verlangt een andere benadering die op verschillende niveaus werken. Overeenkomsten onder internationale conventies zoals de Convention on Biological Diversity en de Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna (CITES) kan een belangrijke eerste stap zijn. Echter het omkeren van zulke overeenkomsten in betekenisvolle actie kan verre van oprecht zijn in een continent waar er veel strijdende partijen zijn. Lokale capaciteit moet worden opgebouwd om landen de gelegenheid te geven om hun wildlife te beschermen. Vaak zijn het de dagelijkse beslissingen van diegene die samen met de papegaaien leven en wiens lot onlosmakelijk verbonden is met de vogels om hun heen die de grootste impact kunnen hebben. Bewust maken van beschermingsproblemen moet worden verbeterd, een alternatieve bron van inkomsten ontwikkelen en de volgende generatie middelen verschaffen die ze nodig hebben voor de toekomst.

Allen met deze reeks van benaderingen zullen we er zeker van zijn dat papegaaien een deel blijven van Afrikaanse landschappen en het plaatje compleet blijft.

Dr. Rowan is de manager van het Afrikaanse beschermingsprogramma van de World Parrot Trust. Hij heeft recentelijk een terugblik geleid op de toestand van onderzoek en bescherming van papegaaien in Afrika voor de International Ornithologist's Union Parrot Researcher's Group.

Welkom

De World Parrot Trust is blij om Dr. Rowan Martin te begroeten in onze staf als manager van het Afrikaans beschermingsprogramma in Afrika van de WPT (WPT-ACP). Rowan zal de ontwikkeling, management en uitvoering van het programma leiden, het promoten van zijn kijk en doelstellingen, participeren in strategische partnerships, fondsenwerving, toezien op gerelateerde projecten en technische hulp verlenen. Rowan raakte voor het eerst betrokken bij de WPT tijdens zijn doctorale studies op het broedgedrag geelschouder blauwvoorhoofden *Amazona barbadensis* op Bonaire terwijl hij studeerde in Sheffield aan de universiteit. Tussen 2009 en 2013 volgde hij postdoctoraal college aan de Percy FitzPatrick Institute of African Ornithology at the University of Cape Town, Zuid Afrika. Terwijl hij in Zuid Afrika was, raakte hij betrokken bij de bescherming van Afrikaanse papegaaien, coördineerde een terugblik op de toestand van onderzoek en bescherming van papegaaien in Afrika voor de Internationale Ornithologist's Union Parrot Researcher Group. De bevindingen van deze terugblik (pag.4) verschaft een wegenmap voor het Afrikaanse beschermingsprogramma van de WPT.

Rowan is een ecoloog met een sterke interesse in bescherming gebaseerd op bewijs en het management van bedreigde soorten en ecosystemen. Zijn onderzoek heeft zich gericht op begrip van de drijfkrachten achter gedrag en de consequenties voor populaties, zowel als het effect van klimaatverandering op vogels. Hij heeft gewerkt in een aantal veldprojecten in Oeganda, Kenia, Zuid Afrika, Panama, Nicaragua en het Caribisch gebied en heeft enorm veel gereisd door Zuid en Oost Afrika.

WPT Afrika Beschermingsprogramma

Dit nummer van PsittaScene is gewijd aan de Afrikaanse papegaaien, de vele charismatische soorten zijn net zo thuis in het Afrikaanse landschap als de olifanten, leeuwen en giraffen. Hoewel verscheidene soorten behoren tot de meest populaire gezelschapsdieren, is er verbazingwekkend weinig bekend over deze soort in het wild. Als er informatie bestaat, is het uitzicht droevig en er is een dringende noodzaak tot het uitbreiden

van niet alleen onderzoek, maar ook bescherming in het gebied. Als reactie hierop heeft de WPT het Africa Conservation Programme in het leven geroepen die verder borduurt op huidige successen en werk om de Afrikaanse papegaaien voor de toekomst veilig te stellen.

Huidige inspanningen zullen worden voortgezet waaronder hulp aan lokale partners om de wildlife handelswetten te handhaven en er zeker van te zijn dat de in beslaggenomen papegaaien verantwoord worden behandeld en teruggaan in het wild. Bovendien zullen wij het programma ontwikkelen in aantal nieuwe richtingen.

We ontwikkelen nieuw onderzoek en beschermingsprogramma's om de kennis die nodig te verkrijgen om populaties te beschermen terwijl we tezelfdertijd actie ondernemen om directe dreigingen aan te pakken. Sommige soorten zoals de Niam-Niam papegaai blijft relatief onbekend en er is een noodzaak om de meest fundamentele gegevens over hun status te verzamelen. Andere soorten, zoals de Geelmasker papegaai in Ethiopië, zijn beperkt tot kleine gebieden die kwetsbaar zijn voor menselijke indringers. Nochtans anderen, zoals de Senegal papegaai, bevinden zich onder meest sterk verhandelde van alle vogels op de CITES-lijst. Er is een dringend e noodzaak om uit te vinden wat de impact is van het vangen van populaties en welke acties er nodig zijn.

We ontwikkelen educatieprogramma's om de mensen in dienst te nemen die samen leven met de papegaaien. We zullen ook doorgaan met het werk om er zeker van te zijn dat beslissingen die gemaakt zijn onder internationale conventies zoals CITES gebaseerd zijn op de beste informatie die beschikbaar is.

Huidige exportquota voor alle Afrikaanse papegaaien missen adequate wetenschappelijk fundering. Het is hachelijk dat, bij onzekerheid, er de juiste beslissingen worden genomen.

Er is zóveel te doen, maar met jullie hulp en Rowan's expertise, zijn we benieuwd naar de mogelijkheden voor de Afrikaanse papegaaien.

Beschermingsheld | Ofir Drori

Citaat: “De zaak van de 500 grijze roodstaarten heeft bewezen dat het de meest interessante is omreden van corruptie en medeplichtigheid op hoog niveau. Vechten tegen corruptie 6 dagen non-stop bracht ons wat succes – één topdealer achter tralies en de meeste papegaaien zijn alweer vrij. Ik wil deze zaak gebruiken om te laten zien hoe corruptie werkt op hoog niveau. We praten hier over een half miljoen dollars aan waarde voor de smokkelwaar.”

~ Ofir Drori, Last Great Ape Organization

Wildlifewetten werken alleen om wildlife te beschermen als ze worden gehandhaafd. In veel landen bestaan effectieve wetten, maar ze worden simpelweg genegeerd. Corruptie gaat tot de hoogste niveaus; alle soorten dieren lijden onvoorstelbaar in de handen van mensen en diegenen die verantwoordelijk zijn lopen weg met enorme fortuinen en geen straffen. Overal ter wereld speelt dit steeds opnieuw.

We kozen ervoor Ofir Drori te eren als een Beschermingsheld voor zijn weergaloze werk tegen de handel in wildlife in Afrika. Ofir, oprichter en directeur van LAGA (Last Great Ape Organization), heeft een golf van veranderingen met zich meegebracht in Afrika. We huldigen Ofir voor de duizenden dieren die hij en zijn collega's hebben gered van de beestachtige handel en de lange lijst van criminelen die ze de gerechte straf hebben doen ondergaan.

De beschrijving van zijn sprong van journalist die schrijft over handel in “bushmeat” naar een welbekende stropersgenie, Ofir legt uit:

“In een afgelegen dorpje met uitgebreide apenhandel, werd ik naar een overlevend aapje van bushmeathandel gebracht – een babychimpansee, vastgebonden, mishandeld en ziek, in een smerige kamer. Zijn ogen keken zoals mensenbaby's doen, maar niemand schonk er aandacht aan. Het was afschuwelijk en ik wist dat als ik niets deed, hij dood zou gaan. Toen de lokale autoriteiten weigerden actie te ondernemen, blufte ik tegen de stropers om de gevangen chimpansee aan mij te geven. Ik maakte zijn touwen los en knuffelde hem. In een paar seconden was hij veranderd in een baby en hij klampte zich vast alsof ik een eiland van veiligheid was. Hij zou zijn gestorven voordat hij drie jaar zou zijn geweest; nu kreeg hij de kans om 50 jaar te worden, de kans om mij te overleven. Ik noemde hem Future. Omdat dat is wat ik hem wilde geven en wat ik aan zijn soort wil geven.

Future moest de eerste maanden bij mij wonen voordat hij verenigd kon worden met een apenfamilie in een schoon onderkomen. Die speciale dag dat ik Future redde was de dag dat ik besloot te blijven en

baanbrekend werk te doen als een Wildlife Law Enforcement NGO vechtend om de laatste grote apen te redden van de ondergang”.

Natuurlijk als er weesapen, olifantendelen, miereneterschilden en luipaardpelzen waren, waren er ook papegaaien. Levend en in delen, in handel en lijdend aan de effecten ervan. LAGA heeft zich ook ingezet voor papegaaien, het aanzetten tot in beslagname van duizenden grijze roodstaarten samen met de WPT en lokale organisaties om de vogels te rehabiliteren en vrij te laten. Het beste nieuws van allemaal is dat het LAGA model nu wordt overgenomen door heel Afrika, een krachtige macht die de lokale autoriteiten steunt in het handhaven van hun antistropen beleid.

Wilde zwermen

Door Charles Bergman

De hele dag bekeken de vogels ons met overduidelijk wantrouwen. Je kon het in hun heldere gele ogen zien – de alwetende blik van volledige alerte schepsels. Ze zaten samen in een hoek van de tijdelijke volière – krijsend, fluitend, grommend. We waren naar dit eiland in Lake Victoria in Oeganda gekomen om ze vrij te laten, maar ze leken er geen deel van te willen uitmaken.

Het was een historisch moment: de eerste keer dat papegaaien ooit uit Afrika waren gesmokkeld en in beslag waren genomen, teruggebracht naar het continent en vrijgelaten. Jammer genoeg echter hadden deze papegaaien een goede reden om achterdochtig te zijn.

De zeventien Afrikaanse grijze roodstaarten in de volière hadden de laatste drie en een half jaar door gebracht in de wildhandel, lijdend aan het ene trauma na het andere in de handen van mensen. Illegaal gevangen, waarschijnlijk in de DRC, ze ware overgevlogen naar Libanon, voorzien van valse papieren en uiteindelijk gearresteerd in Bulgarije door een douane met een scherpe blik.

Het zou jaren duren voordat de WPT een geschikt land in Afrika zou vinden voor hun terugkeer en alle papierwerk klaar was. Wat bracht ons – belangrijker de vogels – naar dit vreemde spel van wachten op Ngamba Island in Lake Victoria. Ngamba Island leek een goede keuze voor de vrijlating – 100 acres van oorspronkelijk bos, ver van het vasteland en al beschermd als een vluchtplaats voor verlaten en verweesde chimpansees (zie PSD mei 2013).

De jarenlange beproeving in gevangenschap eiste een hevige tol van de papegaaien: 108 werden in beslaggenomen in Europa, de meeste in erbarmelijke staat. Velen stierven snel erna en uiteindelijk bleven er 23 over. Van dit aantal waren er 17 gezond genoeg om vrij te laten op deze heugelijke dag. Dit is de tol die de handel in wildlife en gevangenschap eist van papegaaien.

Maar hun dag was eindelijk gekomen. Het moment was zo betekenisvol dat Dr. Jane Goodall, één van de meest prominente en effectieve voorvechters voor dieren ter wereld, de eer had de volière te openen. Bekend om haar buitengewoon belangrijke onderzoek naar chimpansees en hun bekende vaardigheden, reisden Dr. Goodall naar Ngamba Island om het lot van de papegaaien in de wildhandel te benadrukken. “Wilde papegaaien doen het niet goed in kooien,” zei ze ons de avond ervoor.

Dr. Goodall vertelde ons een verhaal over een grijze roodstaart die in Brooklyn, New York woonde. Deze papegaai, N’kisi geheten, had natuurdocumentaires gezien met Dr. Goodall en de chimpansees. Toen ze elkaar ontmoette, groette N’kisi haar. “Hi Jane,” zei hij. “Waar is je chimpansee?”

Wat moet de handel voor deze slimme en gevoelige schepsels een lijden betekenen. Dr. Goodall trekt de aandacht. Een klein leger Afrikaanse journalisten van de TV en kranten maakten de vroege reis naar het eiland voor de vrijlating. Misschien verwachtten ze een dramatische voorstelling, een geweldige foto voor de camera’s – een open deur, een gefladder van vleugels, een plotselinge vlag van grijs en rood terwijl de groep haastig de vrijheid tegemoet gaat.

Maar de papegaaien hadden zo hun eigen ideeën. Alsof ze in zichzelf zaten te praten, ik weet zeker dat het over ons ging. “We weten dat jullie daar buiten staan,” leken ze te zeggen, “en we komen niet naar buiten.” De uren sleepten zich voort. De pers ging weg. De hoge heren gingen weg. Dr. Goodall ging weg om een vliegtuig te halen. Uiteindelijk namen Rowan Martin, mijn student Nev Granum en ik een pauze om te gaan eten.

Na het eten waarbij de rode Afrikaanse zon in Lake Victoria gleed, gingen we terug naar de volière. “Kijk,” zei Rowan, “er zijn er twee uit.” Inderdaad twee grijze vogels zaten rustig op een platform net buiten het vlieggat. Terwijl we keken, vlogen ze weg. Met luid flapperende vleugels, zeilden ze naar de grond. We snakten naar adem. Eén zorg over het vrijlaten was dat de vogels niet sterk genoeg waren om vrij te vliegen,

na drie-plus jaar in kooien. Gelukkig scheerden ze over een paar lage struiken, verhieven zich boven het hek van het erf en daalden in een boom neer. Tegen die tijd stonden we te juichen.

Die avond zagen we dat er nog vijf uit de volièrre kwamen. Ze brachten hun eerste nacht voor het eerst door buiten een kooi.

De volgende dag waren we vroeg bij de volièrre voor een prachtige Afrikaanse ochtend. De zon straalde in perzik en roze op de wolken boven Lake Victoria en de chimpansees gilden en schreeuwden terwijl ze ontbeten. De papegaaien waren ook aan het roepen, heen en weer tussen diegene die in en buiten de kooi zaten. Twee vogels zaten al in de kale takken er dichtbij en één vogel zat op het platform buiten de volièrre. Hij klom op een tak, liep langs het koord waar de deur mee geopend moest worden en vloog naar de twee op de takken.

Ik keek hoe een groepje – vier papegaaien – boven het bladerdak van het bos vloog, met rustige vleugelslagen, terwijl ze de omgeving van hun nieuwe thuis verkenden. Na eeuwen van het weghalen van papegaaien uit het wild, doen we uiteindelijk het juiste – ze terugbrengen naar huis.

Tegen het eind van de ochtend waren ze allemaal vrij op drie vogels na.

Ik keek hoe één vogel naar een kale stronk vloog boven het verblijf van de chimpansees. De lage ochtendzon warmde zijn grijze veren, stralend op zijn witte kop. Wat hij zag was het uitgestrekte panorama van Lake Victoria en het beboste landschap. Wat moet dit vergezicht, na zoveel trauma, voor deze papegaai betekenen? Kon hij aan de horizon een nieuwe toekomst zien voor papegaaien in Afrika?

Zo'n aangrijpend moment, voor ons en, belangrijker, voor de papegaai – zó slim, zó herkenbaar en dan plotseling zo onverwacht vrij.

Afrika's ander grijze

Door Paulo Catry

Domingos en zijn broer gids ons door het bos terwijl papegaaien fluiten en luide kreten door het hoge bladerdak schallen. De mannen fluisteren met elkaar in het dialect van de Bijagó dat gebruikelijk is op Canhabaque, wat door niet meer dan een paar duizend mensen op aarde wordt verstaan. Bedreigde taal, gesproken door voormalige stropers van bedreigde vogels. Gealarmeerd verhuizen de papegaaien constant voordat ze verdwijnen. Maar we hebben hun nest gezien, en Domingos begint er in te klimmen, niet om te roven, maar om kostbare kennis te verzamelen als hulp bij hun bescherming.

Als je ooit gehoord hebt over Guinee-Bissau, een kleine West Afrikaanse natie, weet je dat de intense armoede, militaire instabiliteit en ander onverkwikkelijke dingen deel uit maken van dit vergeten land. Onafhankelijk van de slechte berichtgevingen is Guinee-Bissau een land van fascinerende culturele en biologische diversiteit, vriendelijke mensen en een plaats waar men kan werken en relatief veilig kunt reizen! Ondanks de relatieve zwakte van publieke instituten heeft Guinee-Bissau een functioneel netwerk van parken en reservaten. Het is tevens het thuis van één van de paar bekende broedpopulaties van de Timneh papegaai *Psittacus timneh* die er op aarde nog bestaat.

Duizenden Timneh's zijn er verkocht en worden als huisdier gehouden toch zijn ze eigenlijk onbekend bij ornithologen. Kortgeleden gescheiden van hun kleurrijker neven, de grijze roodstaarten, hebben ze weinig aandacht getrokken en niemand heeft ze eigenlijk bestudeerd in het wild. Deze onachtzaamheid kan de reden zijn dat een paar mensen hebben ontdekt dat ze nu praktisch zijn verdwenen in hun West Afrikaanse gebied. Timneh's staan op de CITES-lijst te boek als kwetsbaar, maar deze classificatie is waarschijnlijk een enorme onderschatting van hun zorgwekkende beschermingsstatus. Zonder gegevens, natuurlijk, kunnen dit vermoeden niet bewijzen. Zoals zoveel West Afrikaanse bosbewoners zijn Timneh's het slachtoffer van een mix van factoren, waaronder stropen, wildhandel, snel verlies van habitatvernietiging, snelle groei van menselijke populaties en voortdurende armoede zijn de belangrijkste elementen die bijdragen aan een enorme biodiversiteitscrisis.

Er zijn geen Timneh papegaaien op het vasteland van Guinee-Bissau, wat schijnbaar al de laatste decennia al zo is. Of ze zijn uitgeroeid door vogelhandel in het verleden of hun afwezigheid is een "natuurlijke" denkt men. Maar niet ver daarbuiten in de Bijagós (een archipel bestaande uit zo'n 88 eilanden), kunnen Timneh papegaaien nog steeds gezien worden. Dit is de uiterste grens van hun gebied. Hier zijn de papegaaien gevangen en verhandeld tot het punt van uitsterven op verschillende van de belangrijkste eilanden. Ze zijn nu zeldzaam en lijken alleen te nestelen op kleinere niet bewoonde eilanden.

Eind jaren 90 kwamen de eerste vragen over de status van de Timneh papegaaien op Guinee-Bissau en verschafte een kostbare eerste, maar ruwe schatting van hun status en verspreiding. Vanaf het begin was het duidelijk dat ze schaars waren en gevestigd in de archipel en het doelwit van handel. Rond deze tijd werden er twee nationale parken opgezet (Orango NP en João Vieira – Poilão NP), niet alleen op papier maar daadwerkelijk. Het meester beschermingswerk en wetgeving concentreerde zich eigenlijk op het kustmilieu, omdat deze parken een belangrijke kust aandeel hebben. Maar weldra begon IBAP (het nationale Institute for Biodiversity and Protected Areas) met meer aandacht te geven aan landelijke schattingen en de papegaaien in het bijzonder.

Het eiland João Vieira bestaat uit minder dan een dozijn km² toch heeft het de dichts bevolkte en waarschijnlijk de gezondste Timneh populatie in Guinee-Bissau. Het gelijkwaardige eiland Meio heeft ook veel papegaaien. Ergens anders zijn papegaaien nu schaars, hoewel een paar andere sites nog ontontdekt kunnen zijn.

Vanwege aanhoudende acties van een paar uitstekende papegaaienjagers die van eiland naar eiland reizen op zoek naar hun prooi, blijven de weinige paar Timneh's bedreigd. Het risico moedigde het IBAP en zijn partners aan tot een poging om deze individuele stropers op te sporen en ze aan hun kant te krijgen en het beschermingswerk te steunen. Eén van de meest succesvolle jagers, Seco Bacar, werd aangenomen door een Spaanse NGO (CDB-Habitat) om met IBAP samen te werken aan het eerste onderzoekswerk in João Vieira National Park. Hij genoot van de ervaring, droeg een heleboel bij en toen accepteerde hij een baan op een boot van CPB die logistieke steun geeft aan een initiatief voor ecotoerisme. Dit was de eerste aanwijzing dat doorgewinterde papegaaienjagers kunnen worden onttrokken van hun activiteiten als ze een adequaat motief wordt gegeven.

Ondanks vooruitgang in de laatste decennia waaronder belangrijk telwerk, de succesvolle bijdrage van Seco, en surveilleren door parkrangers ontmoedigt stropen in kritieke nestgebieden, er blijft nog veel te doen. Afgelopen jaar toen de WPT zich realiseerde dat het Bijagós eiland een geweldige mogelijkheid was voor het beschermen van Timneh papegaaien, is het werk ten behoeve van de soort opgegeven. Voorgaande acties werden niet verlengd en IBAP gaf meer aandacht aan andere beschermingsprioriteiten (ook belangrijk!), zoals de zeeschildpadden en haaien. Er waren geruchten dat stropers nog actief waren en er was hoegenaamd niks bekend over papegaaien op eilanden waar ze niet werden beschermd door parken.

Er werd snel een klein project opgezet en met steun van de WPT en de coördinatie van IBAP werden er nieuwe activiteiten gelanceerd. Eén van de belangrijke prioriteiten was om een andere papegaaienjager te rekruteren, Domingos Soda da Cunha, om te helpen biologische basiskennis te vergaren op João Vieira en ondersteunende surveillance in de nestgebieden. Hamilton Monteiro een enthousiaste ornitholoog uit Guinee-Bissau werd uitgenodigd om deel te nemen aan het team, evenals Mohamed Henriques en Quintino Tchanchalam, twee jonge lokale biologen. Buiten het verzamelen van gegevens en verbeteren van surveillance, waren er andere acties waaronder het bouwen van nestboxen om experimenteel op te hangen in nestgebieden en het bouwen van een opvangcentrum voor papegaaien die, in de toekomst, zouden kunnen worden afgenomen van stropers en handelaren.

In het verleden gebruikten de papegaaien verschillende bomen om in te nestelen, waaronder gemakkelijk bereikbare palmbomen. Tegenwoordig gebruiken ze alleen nog echt hoge bomen. Toen ik afgelopen maart voor het eerst het nestgebied op João Vieira bezocht, stond ik verbaasd toe Domingos Soda da Cunha naar de hoge takken wees van een 50-60m hoge boom en vertelde dat hij op de top het nest ging controleren. Het leek veel te hoog en veel te gevaarlijk. Maar daar ging hij, met niets anders dan de takken en soms springend van boom naar boom ter hoogte van de kruinen. Hij droeg een kort touw als steun, maar eigenlijk gebruikte hij dat nooit. Spectaculair als het was, kon ik het niet helpen dat ik bezorgd was over de veiligheid van Domingos. Duidelijk is dat één van de resterende benodigdheden voor werk in de toekomst op Bijagós is het trainen in klimtechnieken en de daarbij behorende veiligheidsprocedures!

Er blijft nog ontzettend veel te doen. Onze kennis van de biologie van de Timneh's blijven gefragmenteerd. We hebben een beter begrip nodig van de meest beperkende factoren (buiten stropen) voor de populatie op Bijagós, waaronder het belangrijkste de aanwezigheid van nestsites. We moeten tevens de verspreiding en menigte papegaaien beschrijven die buiten de parken leven en beter onderzoek en bescherming van kleine geïsoleerde eilanden die nog steeds nestelende paren hebben. Veel van die eilanden zijn heilig, voor de lokale tradities en deze status kan helpen bij het vaststellen van strategieën voor meer effectieve bescherming. We moeten tevens een campagne lanceren voor de aanwezigheid van illegale Timneh's die

door particulieren worden gehouden. De mensen van Bijagós hebben vele tradities die hebben geholpen bij het behouden van de natuurlijke bronnen. Traditionele krachten en de ouderen moeten worden betrokken bij de pogingen tot bescherming. We denken eveneens dat de strategie van het aanwerven van de beste stropers (er zijn er maar een paar!) door moet gaan. Dat overwegend jonge mensen uit arme gemeenschappen die erop gespannen staan om iedere gelegenheid voor een baan aan te nemen die hun een stabiele toekomst bieden.

Niets gemakkelijk in Guinee-Bissau, maar de vooruitgang totnogtoe geeft een uitstekende gelegenheid aan om de Timneh papegaai te beschermen. Betaalbare mate van investeren hebben al resultaat opgeleverd in positieve zin, maar de inspanningen moeten nog uitgebreid worden en meer toelaatbaar worden. Dit is onze volgende uitdaging!

Kongo's voornaamste papegaai

Door John Hart

Ik ben altijd oplettend als ik een groep papegaaien tegenkom zowel diep in het bos of in tuinen in gevestigde landschappen. Zelfs in Kinshasa de sprankelende stad van de Democratic Republic of Congo (DCR) rusten papegaaien elke avond in bomen langs de Kongorivier. De aanwezigheid van papegaaien wordt bijna altijd vergezeld van hun geroep. Ik probeer altijd te raden wie er langs vliegt....”Zit er een rood voorhoofd bij? Zal ik een glimp opvangen van de weinig bekende Niam-Niam?”

De grijze roodstaart *Psittacus erithacus* is de voornaamste papegaai in Kongo. Hij is niet alleen wijdverspreid over het land, maar zijn grootte, gemeenschapszin en wonderbaarlijke variatie in klanken maakt hem het meest prominent van de vijf soorten papegaaien in het land. Grijze roodstaarten hebben wat de Congolese term “*tabia*”, wat charisma betekent.

Maar charisma is niet altijd hun voordeel geweest. Grijze roodstaarten zijn al tientallen jaren het doelwit van vangst en handel, waarschijnlijk voor meer dan een eeuw. Meestal vingen de lokale stropers slechts bescheiden aantallen vogels. Er was een zweem van zorg voor de impact van deze exploitatie waarvan werd aangenomen – wat bleek – een niet aflatende levering van vogels die de dichte regenwouden van het land bevolken.

De handel groeide de afgelopen jaren. Gebaseerd op quota van CITES werden er wel meer dan 100.000 papegaaien geëxporteerd vanuit de DCR in de afgelopen twee decennia. Terwijl de impact van deze uitbuiting zeker niet te negeren viel, leek, zelfs voor ervaren waarnemers, dat het beperken van de vangst en handel in grijze roodstaarten minder dringend was dan vele andere beschermingszaken.

Zoals in gelijkwaardige gevallen, kunnen drijfkrachten veranderen. Een wrede ontzuivering dient zich aan. Deze ontzuivering kwam voor mij in maart 2011 op de Lomami River in centraal Kongo toen ik veldmedewerkers begeleidde op een bezoek aan een afgelegen gebied waar een nieuw nationaal park zou komen. We ontdekten de verse houtkap twee jaar eerder en noemden het *Parc de Perroquets* vanwege de grote aantallen grijze roodstaarten die er iedere morgen met regelmaat op de grond neerdaalden.

Toen onze boomkano het *Parc de Perroquets* naderden, waren we overdonderd door het zien van kleine kano's en een primitief geconstrueerd vlot aan de kant. Er kwam rook van een kamp aan land en een krassende cassetteopname van een Congolese rumbaband die afschuwelijk luid was.

We gingen aan land en liepen naar het kamp waar 6 mensen ons nerveus begroetten. Mijn ontsteltnis ging over in shock toen ik twee houten kooien zag gevuld met kwetterende en krijsende grijze roodstaarten. We hadden geen parkwachters bij ons, maar ik liet een onderzoekspas zien van de Congolese National Parks Institute en vroeg te worden voorgesteld aan de leider van de stropers. Een lange man stapte naar voren niet erg op zijn gemak. Hij stelde zich voor als Didi en gaf mij een ID pas van de “*Association d'Oisolier du Congo*” (Congolese National Bird Capturers Association), een organisatie waar ik nog nooit van had gehoord. Daarna toverde hij een fotokopie tevoorschijn van een verlopen CITES-vergunning die toestemming gaf voor het exporteren van 300 papegaaien in opdracht van een dierenhandel in Singapore. In de kooien van Didi zaten 90 papegaaien naar eigen zeggen.

Ik vroeg hem of hij wist dat hij in een toekomstig nationaal park was en dat zijn operatie illegaal was. Hij verklaarde dat het bezit van een CITES-vergunning hem toestond waar dan ook vogels te vangen. Op dat moment pakte ik mijn satelliet telefoon en belde de parkopzichter. Ik mocht de stropers niet arresteren en de vogels vrijlaten, maar ik kon dreigen met arrestatie door parkwachters als ze er waren. Ik wist dat dit

onwaarschijnlijk was omdat we op dagen afstand waren van de dichtstbijzijnde patrouillepost waar geen communicatie was. We waren zelf op weg in tegenovergestelde richting, maar ik waarschuwde de stropers nadrukkelijk dat een team in korte tijd op de been kon worden gebracht. Meer konden we niet doen. We duwden af. Het geroep van de gevangen papegaaien was het laatste wat we hoorden toen we om de bocht van de rivier gingen.

We keerden drie weken later terug om te zien dat het kamp was verlaten. In een dorpje stroomafwaarts vertelden men dat een vlot met papegaaien 's nachts was gepasseerd zonder licht, een ongebruikelijke en gevaarlijke handeling. Zij hadden de kakofonie van de krijsende papegaaien gehoord.

We onderzochten het verlaten kamp. Didi had nog een derde kooi gehad, dus had hij waarschijnlijk meer dan 100 papegaaien toen hij wegging. Jammer genoeg waren er geen tekenen van de lomperiken die het stuk hadden gebruikt. Een groepje vloog over ons heen tijdens ons bezoek maar landde niet.

Ontbossing in het regenwoud, zoals *Parc de Perroquets* trekken de meest spectaculaire en grootste collectie grijze roodstaarten aan in de DCR. Sommige open stukken hebben duidelijk papegaaien aangetrokken voor een hele lange tijd en worden ook bezocht door ander vogels, zoogdieren en insecten. Niet allemaal bezoeken ze regelmatig de open stukken en in sommige gevallen zoals bij *Parc de Perroquets* zijn het alleen de grijze roodstaarten die daar samenkomen. Deze open plekken met papegaaien zijn zeldzaam. We hebben slechts een half dozijn ontdekt in de duizenden kilometers die we hebben afgelopen en dozijnen stukken die we hebben geïnspecteerd in onze jarenlange onderzoeken in de wilde bossen van Kongo.

Mijn eerste ervaring met een open stuk met papegaaien was onvergetelijk. Het was in 2005 in Mehwa in het Okapi Wildlife Reserve, een Werelderfgoed site van UNESCO. Natuurfotograaf Reto Kuster, die naar de site was gebracht door de lokale Mbuti Pygmeeën, schreef als eerste over de Mehwa ontbossing eerder in datzelfde jaar. Mehwa heeft ontegenzeggelijk één van de grootste verzameling papegaaien en op het moment van hun ontdekking en was bij zijn ontdekking één van het minst verstoorde open stuk met papegaaien in centraal Afrika. Bij mijn eerste bezoek zittend aan de rand van het open stuk in een zelfgemaakte schuilhut, werd ik getrakteerd op honderden grijze roodstaarten en duizenden groene duiven die heen en weer vlogen en kwamen drinken in een rijtje bronnen in het midden van het open stuk. De vogels waren in zulke grote aantallen dat ik de grond onder hen niet kon zien, terwijl ze elkaar verdrongen, poseerden, dreigden en duwden om bij de rand van het water te kunnen komen. De lucht was vervuld met het geraas van hun kreten.

Na mijn aanstelling in 2005 en het treurige voorval in 2011 richtten wij in juli 2013 onze aandacht weer op de open stukken voor een onderzoek van vier maanden in twee provincies. Maniema en Orientale. Onze bedoelingen waren om methodes te bedenken voor het volgen van aantallen papegaaien en een eerste taxatie van de handel in papegaaien uit Kisangani, één van de belangrijkste middelpunten van de handel in grijze roodstaarten in de DCR is.

Onze onderzoeken produceerde een paar waarnemingen van papegaaien buiten de verzamelplaatsen, zelfs in afgelegen, onbewoond bos. Grijze roodstaarten leken ongewoon over grote gebieden van anders zo geschikt regenwoud in de DCR. Toen we discussieerden over onze bevindingen met de lokale dorpingen werd er soms gesproken over grotere en meer frequente groepen in het verleden in sommige gebieden waar er maar een paar waren tegengekomen.

Ons onderzoek droeg bij aan onze zorgen over de verdwijning van papegaaienpopulaties in de DCR. We interviewden en vergezelden papegaaiestropers waaronder verschillende die gespecialiseerd waren in het vangen van vogels binnen de stadsgrenzen van Kisangani, zowel als stropers die naar boven klommen bij nestkolonies 120km ten zuiden van de stad. Verscheidene lokale kopers of handelaren die papegaaien van stropers kopen en ze verscheepten naar Kinshasa, verschaften ons informatie en de gelegenheid om getuigen te zijn bij transacties. Uiteindelijk werkte de laadmeester van de luchtvrachtmaatschappij, die de papegaaien transporteert van Kisangani naar Kinshasa, door het houden van een logboek van papegaaienzendingen.

Onze resultaten waren ontvondend. De omvang van de handel was veel groter dan we hadden ingeschat. Gebaseerd op onderzoek van twee maanden door de luchtvaartmaatschappij, waaronder één maand waarbij vangsten wettelijk werden geschorst, maar gedurende deze tijd toch werden verzonden, we schatten dat zo'n 800 papegaaien per maand Kisangani per vliegtuig verlieten naar Kinshasa. In deze aantallen en in ogenschouw nemend en uitgaande van dit ene vertrekpunt, zijn de aantallen vogels die in Kinshasa aankomen waarschijnlijk ver boven de toegestane quota van CITES voor 5.000 levende vogels per jaar.

Eveneens verontrustend waren de cijfers over sterfte. Onze voorbeelden van stadsstropers gaven een gemiddelde van 24% vanaf de plaats van vangst binnen 3 weken dat we ze volgden. Alle stropers die we interviewden, bevestigden dat de sterftcijfers hoger waren als het om nestvlinders ging of waar de vogels werden gevangen in afgelegen plaatsen en ze een lange tijd moesten worden getransporteerd naar Kisangani. Sterfte bleef bestaan langs de handelsketting, met handelaren die 10-40% verlies meldden. Sterfte aan het eind, in de kooien van het luchttransport, telden meer dan 10%. Alles bij elkaar sterven blijkbaar 45-60% van de gevangen vogels voor export voordat ze Kinshasa bereiken. Gezien deze sterftcijfers, schatten we dat de maandelijkse vluchten zo'n 12.000 tot 16.000 vogels vertegenwoordigen per jaar ofwel 2-3 gevangen vogels per 100km² in de provincie Orientale.

Geen enkele grijze roodstaartpopulatie, zelfs niet in de dichte bossen van oost DCR kunnen dit soort leegroven niet meer lang aan. De vraag is hoe stoppen we deze ongecontroleerde en vernietigende handel voordat grijze roodstaartpopulaties in het land zijn teruggebracht tot haveloze restanten.

Verbeteringen in de zorg van gevangen vogels om de sterfte terug te dringen zijn overduidelijk noodzakelijk, maar zolang de Congolese stropers denken dat de oplossing voor een dode vogel in de hand is, om een andere in het bos te vinden, zal de slachting doorgaan.

Wat echt noodzakelijk is, is het verminderen van de aantallen grijze roodstaarten die worden gevangen. Op dit moment worden zowel de vangsten als de handel op zijn minst gecontroleerd en gevolgd. Het volgen van de handel is meestal op lokaal niveau waar autoriteiten voordeel hebben door stropers en handelaren te laten betalen die toegang tot de vogels hebben. Effectieve controle op vangsten zal waarschijnlijk niet gebeuren op dit niveau. Bescherming zal gezamenlijke acties nodig hebben door autoriteiten op provinciaal niveau in samenwerking met de National Park Institute.

Exporten vertegenwoordigen de grootste en meest winstgevende handel in grijze roodstaarten. Dus is de enige zinvolle manier om de vangstcijfers te verminderen in de DCR, de afnemende vraag naar wildvang vogels. De bescherming van Afrikaanse grijze roodstaarten is in handen van de papegaaientiefhebbers over heel de wereld, die moeten een campagne opzetten tegen de aankoop van wildvang vogels.

Als dit niet gebeurt zal de charismatische grijze roodstaart weldra een vage herinnering zijn in bijna het hele deel van hun gebied in Centraal Afrika.

Naschrift: In november 2010 werden er meer dan 500 grijze roodstaarten in beslaggenomen door het Ministerie van Milieu van de DCR op het provinciale vliegveld South Kivu en geplaatst in de Lwiro opvang (zie PsittaScene november 2010). Een maand na hun inbeslagname, werden de vogels door gewapende regeringsambtenaren uit de opvang opgeëist en teruggegeven aan de illegale stropers die per vliegtuig verzonden naar Kinshasa. Twee dagen later stierven er 730 grijze roodstaarten op een handelsvlucht van Kinshasa naar Durban. In 2010 werden de Lwiro vogels getransporteerd met hetzelfde CITES-document dat Didi ons liet zien nadat we hem hadden aangesproken op de Lomami in maart 2011.

© Vertalingen Ria Vonk